บทที่ 4
การจัดการการผลิตลำไย และผลการศึกษา

การนำเสนอในบทนี้มุ่งนำเสนอผลการศึกษาที่ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการการผลิตลำไยในและนอกฤดูและวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตลำไยในฤดูและนอกฤดูรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตทั้งในและนอกฤดูโดยแบ่งการนำเสนอออกเป็น 4 ส่วน ดังต่อไปนี้ 4.1 ลักษณะด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรตัวอย่าง 4.2 การจัดการการผลิตลำไยในและนอกฤดูของเกษตรกรตัวอย่าง 4.3 ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตลำไยในฤดูและนอกฤดูของเกษตรกรตัวอย่าง 4.4 ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการผลิตทั้งในและนอกฤดูของเกษตรกรตัวอย่าง

4.1 ลักษณะทั่วไปของเกษตรกรผู้ปลูกลำไย

จากการเลือกเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในและนอกฤดูแบบเจาะจงพบว่า เกษตรกรทั้งหมดเป็นเพศชายเพราะพื้นฐานจากการทำงานเป็นการใช้แรงงาน และต้องอาศัยการปีนป่ายขึ้นที่สูง โดยส่วนใหญ่เป็นผู้มีอายุในช่วงระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.3 เป็นเกษตรกรที่ปลูกในฤดู 2 ราย และนอกฤดู 3 ราย สำหรับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษามีจำนวน 3 ราย เป็นเกษตรกรที่ปลูกในฤดู 2 ราย และนอกฤดู 1 ราย มีระดับการศึกษาในระดับประถมศึกษาอย่างละ 1 ราย และมีผู้ปลูกลำไยนอกฤดูที่จบการประกาศนียบัตรวิชาชีพ 1 ราย มีสถานะภาพเป็นสมรสจำนวน 5 ราย เป็นเกษตรกรที่ปลูกในฤดู 2 ราย และนอกฤดู 3 ราย พบว่าระดับการศึกษาของเกษตรกรไม่มีความแตกต่างกันมากนักเพราะเป็นอาชีพที่เน้นแรงงานและประสบการณ์เป็นหลัก มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 1-3 และ 4-6 คน เป็นสัดส่วนที่เท่ากันคือร้อยละ 50 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนอยู่ในช่วง 30,001-40,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 โดยเป็นเกษตรกรที่ปลูกในฤดู 1 ราย และนอกฤดู 2 ราย (ตารางที่ 4.1)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.1 :ลักษณะสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรตัวอย่าง

รายการ		เกษตรกรตัวอย่าง		รวม
		ผลิตลำไยในฤดู	ผลิตลำไยนอกฤดู	
เพศ	ชาย	3	3	6
	หญิง	0	0	0
	รวม	3	3	6
อายุ (ปี)	41-50	1	0	1
	51-60	2	3	5
	รวม	3	3	6
การศึกษา	ประถมศึกษา	1	1	2
	มัธยมศึกษา	2	1	3
	ปวช.	0	1	1
	รวม	3	3	6
สถานภาพ	สมรส	1	0	1
	โสด	2	3	5
	รวม	3	3	6
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (คน)	1-3	2	1	3
	4-6	1	2	3
	รวม	3	3	6
รายได้เฉลี่ย (บาทต่อเดือน)	20,001-30,000	1	1	2
	30,001-40,000	1	2	3
	40,001-50,000	1	0	1
	รวม	3	3	6

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2 การจัดการการผลิตลำไยในและนอกฤดู

การจัดการการผลิตของเกษตรกรตัวอย่างที่ปลูกลำไยทั้งในฤดูและนอกฤดูได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนของการผลิตของเกษตรกรทั้ง 6 ราย ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปทางด้านการผลิตและข้อมูลการเทคนิคการจัดการการผลิตลำไยทั้งในและนอกฤดูกาลดั้งต่อไปนี้

4.2.1 ลักษณะทั่วไปของการผลิตลำไยในและนอกฤดู

จากเกษตรกรตัวอย่างทั้ง 6 ราย พบว่าเป็นเกษตรกรที่ทำการผลิตลำไยภายในฤดูจำนวน 3 ราย และนอกฤดูจำนวน 3 ราย สำหรับเกษตรกรที่ปลูกลำไยในฤดูพบว่ามีการปลูกโดยใช้พันธุ์เบี้ยวเขียวทั้งหมด โดยมีพื้นที่ในการปลูกลำไยจำนวน 4, 6 และ 13 ไร่ ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรรายที่ 3 พบว่ามีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 17 เกษตรกรรายที่ 2 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 14 ปี และเกษตรกรรายที่ 1 มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 8ปี สังเกตได้ว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการปลูกที่มากมักเป็นผู้ที่มีพื้นที่ในการปลูกที่มากด้วยการปลูกลำไยแบบในฤดูซึ่งเป็นการปลูกแบบวิธีดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่เดิมทำให้เกิดประสบการณ์และความเคยชินในการปลูก ดูแลรักษา ส่งผลให้เกษตรกรมั่นใจที่จะปลูกในฤดูด้วยพันธุ์เบี้ยวเขียวที่ยาวนาน (ตารางที่ 4.2)

ในขณะที่เกษตรกรผู้ปลูกนอกฤดูมีการปลูกลำไยโดยใช้พันธุ์อีดอทั้งหมด โดยมีพื้นที่ในการปลูกลำไยจำนวน 2,8 และ 12 ไร่ ตามลำดับ สำหรับเกษตรกรรายที่ 6พบว่ามีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 17 ปี และมีพื้นที่ในการปลูกลำไยจำนวนทั้งหมด 12 ไร่เกษตรกรรายที่ 4มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 14 ปีและเกษตรกรรายที่ 5มีประสบการณ์ในการปลูกลำไยทั้งหมด 12 ปี สังเกตได้ว่าประสบการณ์ในการปลูกที่เพิ่มมากขึ้นไม่มีผลต่อจำนวนพื้นที่ในการปลูกที่เพิ่มขึ้น วิธีการปลูกลำไยแบบนอกฤดูซึ่งเป็นการปลูกแบบวิธีใหม่ ที่มีการปลูก ดูแลรักษา การจัดการที่ยุ่งยากกว่าในฤดู ส่งผลให้เกษตรกรมีความมั่นใจที่จะปลูกนอกฤดูเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน เกษตรกรเลือกที่จะใช้พันธุ์อีดอในการปลูกลำไยแบบนอกฤดู ซึ่งพันธุ์ดังกล่าวเป็นสายพันธุ์ที่ให้ผลผลิตตรงกับความต้องการของตลาดมากที่สุด (ตารางที่ 4.2)

เกษตรกรในฤดูส่วนใหญ่เลือกที่จะปลูกลำไยพันธุ์เบี้ยวเขียวซึ่งตรงข้ามกับเกษตรกรที่ปลูกลำไยนอกฤดูมักจะปลูกลำไยพันธุ์อีดอ เนื่องจากพันธุ์เบี้ยวเขียวเป็นลำไยพันธุ์หนักที่เจริญเติบโตได้ดี ทนแล้งได้ดี ผลมีขนาดใหญ่ เนื้อหนา รสหวาน กลิ่นหอม เมล็ดค่อนข้างเล็ก ใช้ทานผลสดแต่ราคาอาจจะสู้พันธุ์อีดอที่ปลูกกันมากนอกฤดูไม่ได้ เนื่องจากพันธุ์อีดอ เป็นลำไยพันธุ์เบา คือออกดอกดี ติดผลดี สีสวยและเก็บผลก่อนพันธุ์อื่น เหมาะแก่การเหมาะเอามาอบแห้งและทานสดทำให้เกษตรกรนอกดูนิยมปลูกมาก เป็นพันธุ์ที่เจริญเติบโตดีโดยเฉพาะในดินอุดมสมบูรณ์ ทนแล้งและทนน้ำได้ดีปานกลาง ซึ่งเหมาะแก่การปลูกนอกฤดูเป็นอย่างมากที่ต้องอาศัยปัจจัยเลื่อนแบบธรรมชาติเช่น น้ำ เป็นต้น

การเลือกสายพันธุ์ลำไยปลูกในฤดูการที่แตกต่างกัน ราคามักเป็นตัวกำหนดการเลือกดังกล่าว นอกจากนี้สภาพหรือลักษณะการดูแลรักษา คุณภาพของผลผลิตเป็นอีกตัวแปรในการเลือกสายพันธุ์ปลูกในฤดูที่ต่างกันด้วย

เกษตรกรปลูกลำไยเป็นพืชเชิงเดี่ยว ไม่มีการปลูกพืชเชิงซ้อนโดยพบว่ามี 3 รายเป็นเกษตรกรในฤดูรายที่ 1 เกษตรกรนอกฤดูรายที่ 4 และ เกษตรกรนอกฤดูรายที่ 6 ซึ่งเกษตรกรที่ปลูกลำไยนอกฤดูจะมีสัดส่วนที่สูงกว่าเกษตรกรที่ปลูกลำไยใน การปลูกนอกฤดูมีการดูแลรักษา ที่ยุ่งยากซับซ้อน มี

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ขั้นตอนและเทคนิคที่หลากหลายกว่า เกษตรกรจึงต้องให้เวลาใส่ใจ ดูแลรักษาลำไยเพียงอย่างเดียวเท่านั้น พืชชนิดอื่นที่ปลูกร่วมมาด้วย ทำให้การสนใจที่จะดูแลแค่เพียงลำไยอย่างนั้นจะถูกลดบทบาทความสำคัญเพราะต้องไปดูแลพืชชนิดอื่นด้วย และการให้ความสำคัญแก่ลำไยเพียงชนิดเดียวก็เพื่อที่จะสร้างคุณภาพของลำไยนอกฤดูให้ออกมาตรงตามความต้องการของตลาดได้ (ตารางที่ 4.2) ในขณะที่เกษตรกรที่ผลิตในฤดูมีการปลูกพืชชนิดอื่นร่วมด้วย เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง อีกทั้งยังสามารถนำมาทำปุ๋ยพืชสดใช้คลุมดินได้อีกทาง

ตารางที่ 4.2:ลักษณะทั่วไปทางด้านการผลิตลำไยในและนอกฤดู

เกษตรกร	ลักษณะการผลิต	พันธุ์ลำไย	พื้นที่ปลูก (ไร่)	จำนวนปีที่ปลูกทั้งหมด*	ปลูกพืชชนิดอื่นด้วย
เกษตรกรรายที่ 1	ในฤดู	เบี้ยวเขียว	4	8	
เกษตรกรรายที่ 2	ในฤดู	เบี้ยวเขียว	6	14	✓
เกษตรกรรายที่ 3	ในฤดู	เบี้ยวเขียว	13	17	✓
เกษตรกรรายที่ 4	นอกฤดู	อีดอ	2	14	
เกษตรกรรายที่ 5	นอกฤดู	อีดอ	8	12	✓
เกษตรกรรายที่ 6	นอกฤดู	อีดอ	12	17	

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

หมายเหตุ: ค่า * คือ ค่าของปีที่สำรวจ 2558

4.2.2 ลักษณะทั่วไปทางด้านเทคนิคการผลิตลำไยในและนอกฤดูกาล

แหล่งความรู้ในการปลูกลำไยของเกษตรพบว่าส่วนใหญ่ได้ความรู้จากเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ซึ่งเป็นลักษณะที่เลียนแบบกันทำ สอบถามจากปากต่อปากและจากเกษตรกรปลูกแล้วประสบผลสำเร็จโดยพบว่าเกษตรกรรายที่ 1 และ รายที่ 2 ปลูกในฤดูมี 2 ราย ที่ศึกษาการปลูกด้วยวิธีนี้แต่เกษตรกรรายที่ 3 ศึกษาการปลูกลำไยด้วยการทดลองปลูกด้วยตนเองจนเกิดประสบการณ์ ส่วนเกษตรกรที่ผลิตนอกฤดูโดยส่วนใหญ่แล้วจะศึกษาวิธีการปลูกหรือคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของเกษตรอำเภอเป็นหลัก ซึ่งวิธีการนี้เหมาะสมกับการผลิตนอกฤดูที่จะต้องเรียนรู้เทคนิคต่างๆเพื่อนำมาใช้ในการผลิตลำไยนอกฤดู(ตารางที่ 4.3)

แรงงานที่ใช้ในการทำลำไยพบว่ามีสัดส่วนการใช้แรงงานในครอบครัว แรงงานที่เกิดจากการจ้างและแรงงานที่เกิดจากการดูแลของตัวเองในสัดส่วนที่เท่ากันโดยพบว่าการจ้างแรงงานและใช้แรงงานจากครอบครัวของเกษตรกรที่ปลูกลำไยในฤดูและนอกฤดูจะแตกต่างกันแบบตรงกันข้าม กล่าวคือ การปลูกนอกฤดูเกษตรใช้แรงงานในครอบครัวที่สูงกว่าการจ้างแรงงาน อาจเพราะว่า

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ต้องการประหยัดต้นทุนในการผลิต และพบว่าระยะปลูกลำไยทั้งในและนอกฤดู เกษตรส่วนใหญ่ใช้ระยะปลูกที่ 8x8 เมตร (ภาพที่ 4.1) ซึ่งเป็นระยะที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโต(ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 :ลักษณะทางด้านเทคนิคการผลิตลำไยทั้งในและนอกฤดูกาล

รายการ		ผลิตลำไยในฤดู			ผลิตลำไยนอกฤดู		
		เกษตรกรรายที่1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3	เกษตรกรรายที่4	เกษตรกรรายที่ 5	เกษตรกรรายที่ 6
แหล่งความรู้ในการปลูกลำไย	จากเพื่อนเกษตรกร	✓	✓		✓	✓	✓
	เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภอ				✓	✓	✓
	แหล่งความรู้จากแหล่งอื่น						✓
แรงงานที่ใช้ในการทำสวนลำไย	ทำเอง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	แรงงานภายในครอบครัว		✓			✓	✓
	จ้างแรงงาน			✓	✓		
ระยะปลูก	8x8 เมตร	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ภาพที่ 4.1 ระยะห่างขนาด 8x8 เมตรของการปลูกลำไยทั้งในและนอกฤดู

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.2.3 ลักษณะทั่วไปทางด้านการใช้เครื่องมือผลิตลำไยในและนอกฤดูกาล

เครื่องมือเกษตรที่ใช้โดยชาวสวนลำไยเป็นเครื่องมือพื้นฐานทั้งสิ้น เครื่องมือที่มีราคาพอสมควรที่เกษตรกรมีทุกรายคือ เครื่องสูบน้ำ จอบ เครื่องตัดหญ้า เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง กรรไกรตัดกิ่ง เนื่องจากเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ในการรดน้ำแก่ต้นลำไยกำจัดศัตรูพืช และช่วยในการพรวนดินเครื่องมือที่เหมือนกันทั้ง 4 รายได้แก่ สายยาง เครื่องมือที่เหมือนกันทั้ง 3 รายได้แก่ เสียมและบัวรดน้ำ และเครื่องมือที่เหมือนกันทั้ง 2 รายได้แก่ คราด สังเกตว่าเครื่องมือที่จำเป็นอย่างมากเกษตรกรทั้งสองกลุ่มจะต้องมีเพื่อใช้ในการทำสวนลำไยและเครื่องมือที่จำเป็นรองลงมาคือมีเหมือนกันทั้งสองกลุ่ม แต่เหมือนกันไม่หมด สำหรับเครื่องมือดังกล่าวทั้งหมดเกษตรกรหาซื้อจากร้านเครื่องมือเกษตร เนื่องจากเครื่องมือบางอย่างมีราคาสูงแต่เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะต่องานจึงมีการลงทุนซื้อใหม่ ในขณะที่เครื่องมือบางอย่างมีราคาที่ไม่สูงแต่จำเป็น สามารถตัดสินใจซื้อได้เลย เนื่องจากของเก่าอาจจะชำรุด ไม่เหมาะสมกับการใช้งานเช่น คราด(ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4:เครื่องมือที่ใช้ในการปลูกลำไย

เครื่องมือที่ใช้งาน	ผลิตลำไยในฤดู			ผลิตลำไยนอกฤดู		
	เกษตรกรรายที่1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3	เกษตรกรรายที่ 4	เกษตรกรรายที่ 5	เกษตรกรรายที่ 6
เครื่องสูบน้ำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
จอบ	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เสียม			✓		✓	✓
เครื่องตัดหญ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓
เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
กรรไกรตัดกิ่ง	✓	✓	✓	✓	✓	✓
คราด				✓		✓
บัวรดน้ำ			✓		✓	✓
สายยาง	✓		✓		✓	✓
แหล่งเครื่องมือที่ใช้ได้มาจาก	ซื้อจากร้านเครื่องมือเกษตร			ซื้อจากร้านเครื่องมือเกษตร		

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

4.2.4 ลักษณะทั่วไปทางด้านการจัดการแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้ส่วนใหญ่เป็นอ่างเก็บน้ำ โดยพบว่ามีเกษตรกรจำนวน 4 รายซึ่งเป็นเกษตรกรทั้งนอกและในฤดูอาศัยน้ำจากแหล่งอ่างเก็บน้ำของตนเองเป็นหลัก ส่วนอีกสองรายซึ่งเป็น

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เกษตรกรภายในฤดู ที่อาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติ เนื่องจากการทำปลูกลำไยนอกฤดู เทคนิคที่สำคัญอีกเทคนิคหนึ่งคือเรื่องของน้ำ ถือเป็นหัวใจหลักในการปลูกลำไยนอกฤดู สำหรับการปลูกในฤดูที่อาศัยแหล่งน้ำจากธรรมชาติมีโอกาสที่ฝนฟ้าจะไม่ตกตามฤดูกาล จะส่งผลต่อการผลิตลำไยในฤดูเป็นอย่างมาก

วิธีการรดน้ำของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่า 4 ใน 6 รายใช้การรดจากสปริงเกอร์โดยพบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีสัดส่วนการใช้สปริงเกอร์ ทั้งในฤดูและนอกฤดูในขณะที่วิธีการรดโดยวิธีเดิมคือการรดด้วยสายยางพบเพียง 2 ราย คือในฤดูและนอกฤดูอย่างละ 1 ราย การรดด้วยสปริงเกอร์สามารถใช้งานได้สะดวก รวดเร็ว ใช้งานไม่ยุ่งยาก เกษตรกรจะวางหัวสปริงเกอร์ไว้ตรงกลางต้นลำไย การรดน้ำด้วยวิธีนี้ทำให้พื้นที่หน้าดินชุ่มชื้นด้วยน้ำแบบค่อยเป็นค่อยไป และประหยัดน้ำที่ใช้รดกว่าการรดแบบสายยาง ที่มีโอกาสใช้น้ำในปริมาณที่เยอะและหน้าดินชุ่มชื้นแบบรวดเร็ว (รูปที่ 4.3) สำหรับความถี่ในการรดน้ำพบว่า โดยส่วนใหญ่เกษตรนิยมรด 3 วัน ต่อหนึ่งครั้ง พบว่ามีจำนวน 3 ราย เป็นเกษตรกรในฤดู 2 ราย นอกฤดู 1 ราย ในขณะที่ความถี่ในการรดน้ำ 7 วันต่อครั้งพบได้ในเกษตรกรที่ปลูกนอกฤดูเท่านั้น เนื่องจากเกษตรกรใช้ฟางหรือพืชสดช่วยในการคลุมดินในช่วงเวลาดังกล่าว คือช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับความชื้นที่หน้าดินหมดเพียงพอดี การเติมความชื้นใหม่ในเวลาที่เหมาะทำให้เป็นผลดีต่อต้นลำไยทั้งในแง่การเจริญเติบโตและออกดอกให้ผลผลิตไม่ทิ้งช่วงห่างเกินไป หรือเติมความชื้นเร็วเกินไปจะทำให้เกิดการสิ้นเปลืองได้ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5: ลักษณะทางเทคนิคของการใช้ประโยชน์ของน้ำ

รายการ		ผลิตลำไยในฤดู			ผลิตลำไยนอกฤดู		
		เกษตรกร รายที่1	เกษตรกร รายที่ 2	เกษตรกร รายที่ 3	เกษตรกร รายที่4	เกษตรกร รายที่ 5	เกษตรกร รายที่ 6
แหล่งน้ำที่ใช้	แหล่งน้ำธรรมชาติ	✓	✓		✓		
	อ่างเก็บน้ำส่วนตัว			✓		✓	✓
วิธีการรดน้ำ	ใช้สายยางรด	✓	✓		✓		
	ใช้สปริงเกอร์			✓		✓	✓
ความถี่ในการรดน้ำ	2 วัน ต่อครั้ง			✓			✓
	3 วันต่อครั้ง	✓	✓			✓	
	7 วัน ต่อครั้ง				✓		

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.2 การรดน้ำโดยการใช้สปิงเกอร์

4.2.5 การบำรุงต้นลำไยของเกษตรกรในและนอกฤดู

1. การใส่ปุ๋ย

การบำรุงต้นลำไยของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยทั้งในฤดูและนอกฤดูพบว่า มีการบำรุงต้นด้วยปุ๋ยเคมีทั้ง 6 ราย ส่วนปุ๋ยคอกมีใช้ในบางรายได้แก่รายที่ 3 ของผู้ปลูกลำไยในฤดูและรายที่ 2 ของผู้ปลูกนอกฤดู นอกจากนี้ยังพบด้วยว่ามีใช้จุลินทรีย์เสริมในการบำรุงต้น โดยพบเฉพาะเกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูเท่านั้น แสดงว่าเกษตรกรผู้ปลูกลำไยทั้งในและนอกฤดูให้ความสำคัญกับปุ๋ยเคมีในการบำรุงต้นเป็นอย่างมากแม้ว่าจะมีการเสริมปุ๋ยด้วยปุ๋ยอย่างอื่นเช่นปุ๋ยคอกเป็นต้น สำหรับความถี่ในการให้ปุ๋ยโดยส่วนใหญ่พบว่า มีการให้ปุ๋ยเดือนละครั้งซึ่งพบจำนวน 4 ราย ในขณะที่การให้ปุ๋ย 2 สัปดาห์ครั้งและ 3 เดือนครั้ง พบว่ามีอย่างละ 1 ราย การให้ปุ๋ยในลักษณะของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มโดยเฉพาะการให้ปุ๋ยเดือนละครั้งถือได้ว่าเกษตรกรไม่ละเลยต่อระยะเวลาบำรุงต้นที่จะส่งผลต่อการเจริญเติบโตของต้นลำไยรวมถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับการออกดอกและผลต่อไป สำหรับปริมาณปุ๋ยที่เกษตรใช้ในการให้ปุ๋ยต่อต้นพบว่า เกษตรกรทุกรายให้ปุ๋ยที่ปริมาณ 1 กิโลกรัม (ตารางที่ 4.6)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.6:ลักษณะการบำรุงต้น

ลักษณะการบำรุงต้น		ผลิตลำไยในฤดู			ผลิตลำไยนอกฤดู		
		เกษตรกรรายที่1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3	เกษตรกรรายที่1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3
บำรุงต้นด้วย	ปุ๋ยเคมี	✓	✓	✓	✓	✓	✓
	ปุ๋ยคอก			✓		✓	
	จุลินทรีย์						✓
ความถี่ในการใส่ปุ๋ย	2 สัปดาห์ครั้ง						✓
	เดือนละครั้ง	✓		✓	✓	✓	
	3 เดือนครั้ง		✓				
ปริมาณปุ๋ยที่ใช้		1 กิโลกรัม ต่อ ต้น			1 กิโลกรัม ต่อ ต้น		

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

2. การพรวนดิน

ความถี่ในการพรวนดินของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่า มีสัดส่วนที่เท่ากันคือ เดือนละครั้งและ 3 เดือนครั้ง โดยพบว่าเกษตรกรที่ผลิตนอกฤดูจะให้ความสำคัญในการพรวนดินเดือนละครั้งมากกว่าในฤดู(2 ราย)ในขณะที่เกษตรกรที่ปลูกในฤดูจะมีการพรวนดินเพียงสามเดือนครั้งเป็นส่วนใหญ่ ความถี่ในการตัดแต่งกิ่งพบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มโดยส่วนใหญ่จะมีการตัดแต่งกิ่ง 3 เดือนครั้ง จำนวน 5 รายทั้งเกษตรกรในฤดูและนอกฤดู โดยเกษตรกรนอกฤดูจะให้ความสำคัญการตัดแต่งกิ่งที่มากกว่าในฤดูโดยพบว่าให้ความสำคัญทั้ง 3 รายซึ่งการตัดแต่งกิ่งเป็นการจัดการต้นลำไยหลังการเก็บเกี่ยว โดยจะทำให้ลำไยแตกใบอ่อนทำให้ใบมีความสมบูรณ์ในการสะสม อาหาร ควบคุมทรงพุ่มเพื่อง่ายต่อการเก็บเกี่ยวและง่ายต่อการดูแลรักษา ลดโรคแมลง และเพิ่มการตอบสนองต่อสารโพตัสเซียมคลอเรท (สำนักวิจัยและส่งเสริมวิชาการการเกษตรมหาวิทยาลัยแม่โจ้,2555)

3. การกำจัดแมลง

สำหรับการพ่นยาฆ่าแมลงพบว่าเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพ่นยาฆ่าแมลงในสัดส่วนที่เท่ากัน คือ อย่างละ 2 รายทั้ง 3 ระยะเวลาคือ 2 สัปดาห์ครั้ง 4 สัปดาห์ครั้ง และที่เหลืออีก 2 รายจะฉีดยากำจัดแมลงเมื่อมีแมลงมากเท่านั้น(ตารางที่ 4.7)

4. การกำจัดวัชพืช

สำหรับการกำจัดวัชพืชนั้นเกษตรกรทั้งสองกลุ่มยังคงนิยมใช้วิธีการตัดโดยใช้เครื่องตัดหญ้าโดยพบว่าจำนวน 4 ราย เป็นเกษตรกรในฤดูจำนวน 1 ราย นอกฤดูจำนวน 3 รายในขณะที่การใช้สารเคมีในการกำจัดวัชพืชพบว่ามีเพียง 2 รายเท่านั้นซึ่งพบเฉพาะในกลุ่มที่ปลูกลำไยในฤดู ในช่วงฤดูการผลิตลำไยในฤดูน้ำฝนที่ตกลงมา ทำให้ความชุ่มชื้นที่หน้าดินมีมาก มีผลต่อวัชพืชที่หน้าดินที่

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เติบโตเร็ว การใช้สารเคมีของเกษตรกรจะทำให้การกำจัดวัชพืชเห็นผลเร็วขึ้นในการควบคุมการเจริญเติบโตขอวัชพืชในช่วงเวลานั้น (ตารางที่ 4.7)

5. การใช้สารโพตัสเชียมคลอเรทข

การใช้สารโพตัสเชียมคลอเรทของเกษตรกรทั้งสองกลุ่มพบว่าโดยส่วนใหญ่เกษตรกรใช้สารดังกล่าวปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสารดังกล่าวมีผลต่อการกระตุ้นช่อดอกและการออกดอก โดยพบว่ามี เกษตรกรในฤดูรายที่ 1ใช้สารโพตัสเชียมคลอเรทเพียงรายเดียวเท่านั้นที่ไม่ใช้สารกระตุ้นดังกล่าว ซึ่งเป็นเกษตรกรในฤดูเนื่องจากเชื่อว่าให้ผลผลิตที่มากกว่าไม่ใช้สารโพตัสเชียมคลอเรท (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7:ความถี่ต่างๆในการบำรุงรักษาต้นลำไย

รายการ		ผลิตลำไยในฤดู			ผลิตลำไยนอกฤดู		
		เกษตรกรรายที่1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3	เกษตรกรรายที่4	เกษตรกรรายที่ 5	เกษตรกรรายที่ 6
ความถี่ในการพรวนดิน	เดือนละครั้ง	✓	✓		✓		
	3 เดือนครั้ง			✓		✓	✓
ความถี่ในการตัดแต่งกิ่ง	เดือนละครั้ง	✓	✓		✓		
	3 เดือนครั้ง			✓		✓	✓
การกำจัดวัชพืชในสวน	ใช้สารเคมี	✓	✓		✓		
	ใช้เครื่องตัดหญ้า			✓		✓	✓
ความถี่ในพ่นยาฆ่าแมลง	2 สัปดาห์ครั้ง				✓		✓
	4 สัปดาห์ครั้ง		✓			✓	
	เมื่อมีแมลงมาก	✓		✓			
ความถี่ในการใช้สารโพตัสเชียมคลอเรท	ไม่ใช้		✓	✓			
	ปีละครั้ง	✓			✓	✓	✓

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาพที่ 4.3 ลักษณะการตัดแต่งกิ่งต้นลำไย

4.3 ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตลำไยในฤดูและนอกฤดู

4.3.1 ต้นทุน

1. ต้นทุนคงที่

ต้นทุนคงที่ต่อปีของการผลิตในและนอกฤดู แบ่งเป็นต้นทุนคงที่ และต้นทุนคงที่ไม่เป็นเงินสด ต้นทุนคงที่ประกอบไปด้วย ค่าจ้างแรงงานประจำ ส่วนต้นทุนคงที่ไม่เป็นเงินสด คือ ค่าใช้จ่ายในส่วนของค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องจักร

ต้นทุนคงที่ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดูทั้ง 3 ขนาดพบว่าต้นทุนในส่วนของแรงงานประจำนั้นไม่มีเนื่องจากเกษตรกรไม่ได้จ้างแรงงานประจำ แต่จะจ้างงานเป็นรายวันเมื่อมีความต้องการเท่านั้น ค่าเสื่อมราคาของอุปกรณ์ของเกษตรกรรายที่ 1 พบว่าสูงกว่ารายอื่นคือ 1,000.00 เนื่องจากไม่มีสิ่งปลูกสร้างไว้เพื่อเก็บอุปกรณ์ทำให้อุปกรณ์ชำรุดเสียหาย ส่วนเกษตรกร รายที่ 2 และ 3 มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องจักร ที่ใกล้เคียงกันคือ 250.00 และ 269.23 (ตารางที่ 4.8)

ต้นทุนคงที่ของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูทั้ง 3 ขนาดพบว่าต้นทุนในส่วนของแรงงานประจำไม่มีเช่นเดียวกับในฤดูเพราะไม่ได้จ้างประจำเช่นเดียวกัน แต่พบว่าเกษตรกรรายที่ 4 มีค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ที่มากเกิดจากการชำรุดของเครื่องสูบน้ำ ทำให้มีค่าเสื่อมราคา 1,420.00 ส่วนรายที่เหลือมีค่าเสื่อมราคาที่ใกล้เคียงกันคือ 375 และ 416.67 (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.8 : ต้นทุนคงที่การผลิตลำไยในฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ต้นทุนคงการผลิตลำไยในฤดู (บาท/ไร่)											
	เกษตรกรรายที่ 1			เกษตรกรรายที่ 2			เกษตรกรรายที่ 3			เฉลี่ย		
	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม
1. ต้นทุนคงที่												
1.1 แรงงานประจำ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องจักร	0.00	1,000.00	1,000.00	0.00	250.00	250.00	0.00	269.23	269.23	0.00	473.08	206.41
รวม	0.00	900.00	1,000.00	0.00	250.00	250.00	0.00	269.23	269.23	0.00	473.08	206.41

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.9 : ต้นทุนคงที่การผลิตลำไยนอกฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ต้นทุนคงการผลิตลำไยนอกฤดู (บาท/ไร่)											
	เกษตรกรรายที่ 4			เกษตรกรรายที่ 5			เกษตรกรรายที่ 6			เฉลี่ย		
	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม
1. ต้นทุนคงที่												
1.1 แรงงานประจำ	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
1.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และเครื่องจักร	0.00	1,420.00	1,420.00	0.00	375.00	375.00	0.00	416.67	416.67	0.00	737.22	737.22
รวม	0.00	1,420.00	1,420.00	0.00	375.00	375.00	0.00	416.67	416.67	0.00	737.22	737.22

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

2. ต้นทุนผันแปร

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดูที่ได้ทำการศึกษามีต้นทุนผันแปรที่ได้ต่างกันดังนี้ เกษตรกรรายที่ 1 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 11,100.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 5,600.00 บาทรวมทั้งสิ้น 16,700.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 4,000.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 2,600.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 2,100.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 2,400.00 บาท ในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงินเป็นค่าดูแลรักษา 5,600.00 บาท เกษตรกรรายที่ 2 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 9,813.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 6,000.00 บาทรวมทั้งสิ้น 15,813.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 3,500.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 2,200.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 1,813.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 2,300.00 บาท ในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงินเป็นค่าดูแลรักษา 6,000.00 บาท เกษตรกรรายที่ 3 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสดรวมทั้งสิ้น 11,189.23 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษา 2,769.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 3,250.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 2,000.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 1,900.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 1,270.00 บาท (ตารางที่ 4.10)

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูที่ได้ทำการศึกษามีต้นทุนผันแปรที่ได้ต่างกันดังนี้ เกษตรกรรายที่ 4 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 19,782.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษา 9,000.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 5,000 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 1,490.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 1,500.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 2,000.00 บาท เกษตรกรรายที่ 5 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 10,814.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 2,625.00 บาทรวมทั้งสิ้น 13,439.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษาในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงิน 2,625.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 4,500.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 3,000.00 บาทคิดเป็นร้อยละ 22.32 ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 2,114.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 1,200.00 บาท เกษตรกรรายที่ 6 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 10,733.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 3,000.00 บาทรวมทั้งสิ้น 13,733.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษาในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงิน 3,000.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 4,125.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 3,000.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 2,108.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 1,500.00 บาท (ตารางที่ 4.11)เกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูที่ได้ทำการศึกษามีต้นทุนผันแปรที่ได้ต่างกันดังนี้ เกษตรกรรายที่ 4 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 19,782.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษา 9,000.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 5,000 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 1,490.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 1,500.00 บาท ค่าสารโพแทสเซียมครอเรท 792.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 2,000.00 บาท เกษตรกรรายที่ 5 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 13,982.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 2,625.00 บาทรวมทั้งสิ้น 16,607.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษาในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงิน 2,625.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 4,500.00

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 3,000.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 2,114.00 บาท ค่าสารโพแทสเซียมครอเรท 3,168.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 1,200.00 บาท เกษตรกรรายที่ 6 มีต้นทุนผันแปรในส่วนที่เป็นเงินสด 15,485.00 บาท และไม่เป็นตัวเงิน 3,000.00 บาทรวมทั้งสิ้น 18,485.00 บาท มาจากค่าแรงงานเป็นค่าดูแลรักษาในส่วนที่ไม่เป็นตัวเงิน 3,000.00 บาท ค่าแรงงานเป็นค่าเก็บเกี่ยว 4,125.00 บาท ค่าวัสดุเป็นค่าปุ๋ย มาปราบศัตรูพืช 3,000.00 บาท ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน 2,108.00 บาท ค่าสารโพแทสเซียมครอเรท 4,752.00 บาท ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น 1,500.00 บาท (ตารางที่ 4.11)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.10 : ต้นทุนผันแปรการผลิตลำไยในฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ต้นทุนผันแปรการผลิตลำไยในฤดู (บาท/ไร่)											
	เกษตรกรรายที่ 1			เกษตรกรรายที่ 2			เกษตรกรรายที่ 3			เฉลี่ย		
	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	รวม
2. ต้นทุนผันแปร												
2.1 ค่าแรงงาน												
ดูแลรักษา	0.00	5,600.00	5,600.00	0.00	6,000.00	6,000.00	2,769.23	0.00	2,769.23	923.08	3,866.67	4,789.74
ค่าเก็บเกี่ยว	4,000.00	0.00	4,000.00	3,500.00	0.00	3,500.00	3,250.00	0.00	3,250.00	3,583.33	0.00	3,583.33
2.2 ค่าวัสดุ												
ค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช	2,600.00	0.00	2,600.00	2,200.00	0.00	2,200.00	2,000.00	0.00	2,000.00	2,266.67	0.00	2,266.67
ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน	2,100.00	0.00	2,100.00	1,813.00	0.00	1,813.00	1,900.00	0.00	1,900.00	1,937.67	0.00	1,937.67
ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	2,400.00	0.00	2,400.00	2,300.00	0.00	2,300.00	1,270.00	0.00	1,270.00	1,990.00	0.00	1,990.00
รวม	11,100.00	5,600.00	16,700.00	9,813.00	6,000.00	15,813.00	11,189.23	0.00	11,189.23	10,700.74	3866.67	14567.41

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.11 : ต้นทุนผันแปรการผลิตลำไยนอกฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ต้นทุนผันแปรการผลิตลำไยนอกฤดู (บาท/ไร่)											
	เกษตรกรรายที่ 4			เกษตรกรรายที่ 5			เกษตรกรรายที่ 6			เฉลี่ย		
	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	เฉลี่ย	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	เฉลี่ย	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	เฉลี่ย	เงินสด	ไม่เป็นตัวเงิน	เฉลี่ย
2. ต้นทุนผันแปร												
2.1 ค่าแรงงาน												
ดูแลรักษา	9,000.00	0.00	9,000.00	0.00	2,625.00	2,625.00	0.00	3,000.00	3,000.00	3000.00	1875.00	4875.00
ค่าเก็บเกี่ยว	5,000.00	0.00	5,000.00	4,500.00	0.00	4,500.00	4,125.00	0.00	4,125.00	4541.67	0.00	4541.67
2.2 ค่าวัสดุ												
ค่าปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช	1,490.00	0.00	1,490.00	3,000.00	0.00	3,000.00	3,000.00	0.00	3,000.00	2496.67	0.00	2496.67
ค่าสารโพแทสเซียมคลอเรท	792.00	0.00	792.00	3,168.00	0.00	3,168.00	4,752.00	0.00	4,752.00	2,904	0.00	2,904
ค่าสารเคมีและวัสดุปรับปรุงดิน	1,500.00	0.00	1,500.00	2,114.00	0.00	2,114.00	2,108.00	0.00	2,108.00	1907.33	0.00	1907.33
ค่าไฟฟ้าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น	2,000.00	0.00	2,000.00	1,200.00	0.00	1,200.00	1,500.00	0.00	1,500.00	1566.67	0.00	1566.67
รวม	19,782.00	0.00	19,782.00	13,982.00	2,625.00	16,607.00	15,485.00	3,000.00	18,485.00	16,416.33	1,875.00	18291.33

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

3. ผลตอบแทน

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดูที่ได้ทำการศึกษามีผลผลิตและขนาดพื้นที่ที่ได้ต่างกันจึงส่งผลให้รายได้และต้นทุนรวมแตกต่างกัน เกษตรกรรายที่ 1 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 16,800.00 บาทต่อไร่ ปริมาณผลผลิต 1,600.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 10.50 บาทต่อกิโลกรัม ได้รับผลตอบแทน 28,800 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 12,000.00 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 7.50 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 2 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 16,063.00 บาท ปริมาณผลผลิต 1,400.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 11.72 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 25,200.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 8,789.78 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 6.28 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 3 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 11,189.23 บาท ปริมาณผลผลิต 1,300.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 8.97 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 23,400.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 11,173.21 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 9.03 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 4.12) เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดูที่ได้ทำการศึกษามีผลผลิตและขนาดพื้นที่ที่ได้ต่างกันจึงส่งผลให้รายได้และต้นทุนรวมแตกต่างกัน เกษตรกรรายที่ 1 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 16,800.00 บาทต่อไร่ ปริมาณผลผลิต 1,600.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 10.50 บาทต่อกิโลกรัม ได้รับผลตอบแทน 28,800 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 12,000.00 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 7.50 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 2 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 16,063.00 บาท ปริมาณผลผลิต 1,400.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 11.47 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 25,200.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 9,137.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 6.53 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 3 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 11,458.46 บาท ปริมาณผลผลิต 1,300.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 8.81 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 23,400.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 11,941.54 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 9.19 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 4.12)

เกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูที่ได้ทำการศึกษามีผลผลิตและขนาดพื้นที่ที่ได้ต่างกันจึงส่งผลให้รายได้และต้นทุนรวมแตกต่างกัน เกษตรกรรายที่ 4 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 21,202.00 บาทต่อไร่ ปริมาณผลผลิต 2,000.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 10.60 บาทต่อกิโลกรัม ได้รับผลตอบแทน 56,000.00 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 34,798.00 บาทต่อไร่ ได้รับผลตอบแทนสุทธิ 17.40 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 5 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 16,982.00 บาท ปริมาณผลผลิต 1,800.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 9.43 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 50,400.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 33,418.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 18.57 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรรายที่ 6 มีต้นทุนรวมทั้งสิ้น 18,901.67 บาท ปริมาณผลผลิต 1,650.00 กิโลกรัมต่อไร่ ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม 11.46 บาทต่อกิโลกรัม ผลตอบแทน 46,200.00 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 27,298.33 บาทต่อไร่ ผลตอบแทนสุทธิ 16.54 บาทต่อกิโลกรัม (ตารางที่ 4.13)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

เมื่อพิจารณาจากอัตราผลตอบแทนในการลงทุนพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดูขนาดใหญ่ มีอัตราผลตอบแทนสุทธิดีที่สุดจากการลงทุนเท่ากับ 9.19 มีมากกว่ารายอื่นๆในฤดู เนื่องมาจากต้นทุนการผลิตของเกษตรกรนั้นต่ำมากเนื่องจากเกษตรกรได้ใช้ต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงินเข้ามาช่วย เช่น ใช้ปุ๋ยพืชสดจากต้นกล้วยที่ปลูกในพื้นที่ อีกทั้งต้นทุนในการใช้ปุ๋ยและสารเคมีนั้นก็ยังต่ำเนื่องจากซื้อทีละมากๆ เก็บไว้ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลงมากด้วยเช่นกัน การจัดการด้านแหล่งน้ำก็ทำได้ดีมีแหล่งน้ำเป็นของตนเองใช้วิธีรดโดยระบบสปริงเกอร์ช่วยลดต้นทุนด้านค่าไฟฟ้า ทำให้ได้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน ส่วนเกษตรกรผู้ปลูกลำไยนอกฤดูขนาดกลาง มีอัตราผลตอบแทนสุทธิดีที่สุดจากการลงทุนเท่ากับ 18.57 เป็นผลมาจากการจัดการที่คล้ายคลึงกับเกษตรกรในฤดู แต่จะมีข้อแตกต่างด้านการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีการรดสารโพตัสเซียมคลอเรทลงดินแทนการราดเข้ามาช่วยในการทำงานช่วยประหยัดเวลาในการทำงาน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.12 : รายได้ รายจ่าย ผลตอบแทนจากการผลิตลำไยในฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ผลิตลำไยในฤดู		
	เกษตรกรรายที่ 1	เกษตรกรรายที่ 2	เกษตรกรรายที่ 3
ต้นทุนรวมต่อไร่	16,800.00	16,063.00	11,458.46
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	1,600.00	1,400.00	1,300.00
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	10.50	11.47	8.81
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	18.00	18.00	18.00
ผลตอบแทนต่อไร่	28,800.00	25,200.00	23,400.00
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่	12,000.00	9,137.00	11,941.54
ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม	7.50	6.53	9.19

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.13 : รายได้ รายจ่าย ผลตอบแทนจากการผลิตลำไยนอกฤดูต่อไร่ของเกษตรกร

รายการ	ผลิตลำไยนอกฤดู		
	เกษตรกรรายที่ 4	เกษตรกรรายที่ 5	เกษตรกรรายที่ 6
ต้นทุนรวมต่อไร่	21,202.00	16,982.00	18,901.67
ต้นทุนรวมต่อกิโลกรัม (บาท)	2,000.00	1,800.00	1,650.00
ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	10.60	9.43	11.46
ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)	28.00	28.00	28.00
ผลตอบแทนต่อไร่	56,000.00	50,400.00	46,200.00
ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่	34,798.00	33,418.00	27,298.33
ผลตอบแทนสุทธิต่อกิโลกรัม	17.40	18.57	16.54

ที่มา: จากการคำนวน, 2558

หมายเหตุ: หน่วย, บาท

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4 ปัญหา อุปสรรคในการผลิตทั้งในและนอกฤดูของเกษตรกรตัวอย่าง

การศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะของสวนลำไยของเกษตรกรตัวอย่างทั้ง 6 ราย ในการดำเนินศึกษาถึงกิจกรรมต่างๆของปัญหาและอุปสรรค โดยใช้มาตรวัดของลิเคริ์ทในการวิเคราะห์ความสำคัญของปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะใน 5 ระดับความสำคัญคือ ระดับของปัญหาอุปสรรคมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งเป็นดังนี้

โดยกำหนดช่วงเฉลี่ยของคะแนนเพื่อทำการวิเคราะห์ผลเป็น 5 ช่วง แบ่งการแปรผลตามการแบ่งอันตรภาคชั้น โดยใช้สูตรในการคำนวณหาช่วงกว้างของชั้น ดังนี้

$$\text{ช่วงความกว้างของข้อมูล} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = 0.8$$

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึงระดับมากที่สุด

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึงระดับมาก

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึงระดับปานกลาง

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึงระดับน้อย

ช่วงคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึงระดับน้อยที่สุด

4.4.1 ปัญหา อุปสรรค ในการจัดการการผลิต

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตลำไยในฤดู โดยรวมมีระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรคปานกลางแต่จะพบว่าปัญหาของเกษตรกรผู้ปลูกลำไยในฤดู สภาพ ดิน ฟ้า อากาศ มีความสำคัญมาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกษตรกรไม่สามารถควบคุมได้ จึงทำให้ผลผลิตออกมาได้ไม่ดีนัก

1) ปัญหา อุปสรรคด้านการจัดการผลผลิต ลำไยในฤดู

ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรที่ทำการผลิตลำไยในฤดูคือเรื่องของสภาพดินฟ้าอากาศ โดยมีระดับความสำคัญในระดับมาก ในส่วนของ การขนส่งผลผลิต การจ้างคนงาน การเก็บรักษาผลผลิต แหล่งน้ำ ราคาปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ระยะเวลาปลูก ฝีมือแรงงาน พบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนการปลูก การดูแลรักษา และอุปกรณ์ในการทำสวน พบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อย และการหาต้นกล้า เป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.14)

2) ปัญหา อุปสรรคด้านการจัดการผลผลิต ลำไยนอกฤดู

การทำลำไยนอกฤดูมีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด คือ การดูแลรักษา ในส่วนของ สภาพ ดิน ฟ้า อากาศ แหล่งน้ำ ราคาปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช ระยะเวลาปลูก ฝีมือแรงงาน อุปกรณ์ในการทำสวน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

และการหาต้นกล้า พบว่า พบว่าเป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ในด้านของ การขนส่งผลผลิต และการเก็บรักษาผลผลิต เป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อย และการจ้างคนงาน เป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.14)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.14:ปัญหา อุปสรรคด้านการจัดการผลผลิต

รายการ	ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรค													
	ในฤดู							นอกฤดู						
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล
1. สภาพ ดิน ฟ้า อากาศ	0	0	0	3	0	4.00	มาก	0	0	3	0	0	3.00	ปานกลาง
2. การขนส่งผลผลิต	0	0	2	1	0	3.33	ปานกลาง	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
3. การจ้างคนงาน	0	1	1	0	1	3.33	ปานกลาง	2	1	0	0	0	1.34	น้อยที่สุด
4. การเก็บรักษาผลผลิต	0	0	2	1	0	3.33	ปานกลาง	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
5. แหล่งน้ำ	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง	0	2	1	0	0	2.67	ปานกลาง
6. ราคาปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืช	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง
7. ระยะเวลาปลูก	0	1	2	0	0	2.67	ปานกลาง	0	0	2	1	0	3.33	ปานกลาง
5. ฝีมือแรงงาน	0	1	2	0	0	2.67	ปานกลาง	1	0	1	1	0	2.67	ปานกลาง
9. การปลูก การดูแลรักษา	0	2	1	0	0	2.33	น้อย	0	0	1	0	2	4.33	มากที่สุด
10. อุปกรณ์ในการทำสวน	1	1	1	0	0	2.00	น้อย	0	2	1	0	0	2.67	ปานกลาง
11. การหาต้นกล้า	1	2	0	0	0	1.67	น้อยที่สุด	0	1	0	2	0	3.34	ปานกลาง
รวม	2	10	13	7	1	2.84	ปานกลาง	3	13	10	5	2	2.76	ปานกลาง

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4.2 ปัญหา อุปสรรคด้านต้นทุนการผลิต

1) ปัญหาอุปสรรคด้านต้นทุนการผลิตของลำไยในฤดู

ในการจัดการ ปัญหาอุปสรรคด้านต้นทุนการผลิตของลำไยในฤดู พบว่า ค่าน้ำมัน เป็นเป็นปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับมาก โดยที่ ค่าใช้จ่ายในการจัดหาแหล่งน้ำค่าปุ๋ย ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์ ค่าจ้างคนงาน ค่ายากำจัดแมลง และค่าเครื่องมือในการทำสวน ปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ส่วนค่าอุปกรณ์ใช้งาน ค่าไฟฟ้า และค่าสารโพตัสเซียมครอเรท ปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อย (ตารางที่ 4.15)

2) ปัญหาอุปสรรคด้านต้นทุนการผลิตของลำไยนอกฤดู

ปัญหาอุปสรรคด้านต้นทุนการผลิตของลำไยนอกฤดู พบว่า ค่าสารโพตัสเซียมครอเรท ปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับมาก ส่วนค่าน้ำมัน ค่าใช้จ่ายในการจัดหาแหล่งน้ำ ค่าปุ๋ย ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์ ค่าจ้างคนงาน ค่ายากำจัดแมลง ค่าเครื่องมือในการทำสวน และค่าอุปกรณ์ใช้งาน พบว่าปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับปานกลาง ในด้านค่าไฟฟ้า พบว่าปัญหาและอุปสรรคโดยมีระดับความสำคัญในระดับน้อยที่สุด (ตารางที่ 4.15)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.15:ปัญหา อุปสรรคด้านต้นทุนการผลิต

รายการ	ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรค													
	ในฤดู							นอกฤดู						
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล
1. ค่าน้ำมัน	0	0	1	2	0	3.67	มาก	0	2	0	1	0	2.67	ปานกลาง
2. ค่าใช้จ่ายในการจัดหาแหล่งน้ำ	0	1	0	2	0	3.33	ปานกลาง	0	2	0	1	0	2.67	ปานกลาง
3. ค่าปุ๋ย	1	0	0	2	0	3.00	ปานกลาง	0	1	0	2	0	3.33	ปานกลาง
4. ค่าดูแลรักษาอุปกรณ์	1	0	0	2	0	3.00	ปานกลาง	0	1	2	0	0	2.67	ปานกลาง
5. ค่าจ้างคนงาน	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง	0	2	1	0	0	2.67	ปานกลาง
6. ค่ายากำจัดแมลง	1	0	1	1	0	2.67	ปานกลาง	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง
7. ค่าเครื่องมือในการทำสวน	0	1	2	0	0	2.67	ปานกลาง	0	1	1	1	0	3.00	ปานกลาง
8. ค่าอุปกรณ์ใช้งาน	1	0	2	0	0	2.33	น้อย	0	2	0	1	0	2.67	ปานกลาง
9. ค่าไฟฟ้า	1	0	2	0	0	2.33	น้อย	2	0	1	0	0	1.67	น้อยที่สุด
10. ค่าสารโพตัสเซียมครอเรท	2	0	0	1	0	2.00	น้อย	0	0	0	3	0	4.00	มาก
รวม	7	3	9	11	0	2.80	ปานกลาง	2	12	7	10	0	2.83	ปานกลาง

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4.3 ปัญหา อุปสรรคด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่าย

1) ปัญหา อุปสรรคด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่ายการผลิตลำไยในฤดู

ปัญหาอุปสรรคการผลิตลำไยในฤดู พบว่า เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่ด้านช่องทางการตลาดในระดับมากที่สุด ได้แก่ การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง การกำหนดราคา ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย การแข่งขันกับคู่แข่ง และตลาดรองรับ ในส่วนของพ่อค้าคนกลาง พบว่า เกษตรกรมีปัญหาและอุปสรรคด้านช่องทางการตลาดในระดับที่น้อย (ตารางที่ 4.16)

2) ปัญหา อุปสรรคด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่ายการผลิตลำไยนอกฤดู

สำหรับปัญหาอุปสรรคการผลิตลำไยนอกฤดู พบว่า พ่อค้าคนกลาง เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านช่องทางการตลาดในระดับมากที่สุด ส่วนการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง และการกำหนดราคา เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านช่องทางการตลาดในระดับปานกลาง สำหรับระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย การแข่งขันกับคู่แข่ง และตลาดรองรับเป็นปัญหาและอุปสรรคด้านช่องทางการตลาดในระดับน้อย (ตารางที่ 4.16)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.16:ปัญหา อุปสรรคด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่าย

รายการ	ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรค													
	ในฤดู							นอกฤดู						
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	แปลผล
1. การรวมกลุ่มเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง	0	0	0	0	3	5.00	มากที่สุด	0	0	3	0	0	3.00	ปานกลาง
2. การกำหนดราคา	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด	0	2	1	0	0	2.67	ปานกลาง
3. ระยะเวลาในการเก็บเกี่ยวผลผลิต	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
4. การหาช่องทางในการจัดจำหน่าย	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
5. การแข่งขันกับคู่แข่ง	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
6. ตลาดรองรับ	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด	0	3	0	0	0	2.00	น้อย
7. พ่อค้าคนกลาง	0	3	0	0	0	2.00	น้อย	0	0	0	1	2	4.67	มากที่สุด
รวม	0	3	0	5	14	4.36	มากที่สุด	0	14	4	1	2	2.62	ปานกลาง

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

4.4.4 ภาพรวมปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในและนอกฤดู

การจัดการการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตในฤดูพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค มากกว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไยนอกฤดูทำให้ทราบว่า การจัดการผลผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตในฤดูในด้านต่างๆ ทำได้ยังไม่ดีนักส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในฤดูมีมากกว่า (ตารางที่ 4.17)

ต้นทุนการผลิตลำไยของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยนอกฤดูพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค มากกว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในฤดู เนื่องจากต้นทุนในการผลิตด้านการใช้สารโพตัสเซียมครอเรท ที่มีราคาแพงทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยนอกฤดู (ตารางที่ 4.17)

ด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่ายการจัดการการผลิตของเกษตรกรผู้ผลิตในฤดูพบว่ามีปัญหาและอุปสรรค มากกว่าเกษตรกรผู้ผลิตลำไยนอกฤดูทำให้ทราบว่า ปัญหาด้านราคาของผลผลิตที่เกษตรกรขายมีราคาที่ต่ำ ไม่มีการประกันราคาผลผลิต (ตารางที่ 4.17)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 4.17:ภาพรวมปัญหา อุปสรรคของเกษตรกรผู้ผลิตลำไยในและนอกฤดู

รายการ	ระดับความสำคัญของปัญหาและอุปสรรค											
	ในฤดู (ครั้ง)						นอกฤดู (ครั้ง)					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	เฉลี่ย
1. ด้านการจัดการผลผลิต	2	10	13	7	1	2.84	3	13	10	5	2	2.76
2. ด้านต้นทุนการผลิต	7	3	9	11	0	2.80	2	12	7	10	0	2.83
3. ด้านช่องทางการตลาดและการจัดจำหน่าย	0	3	0	5	14	4.36	0	14	4	1	2	2.83

ที่มา: จากการสำรวจ, 2558

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved